

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

**Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“
Секция „Приложна ономастика“**

Гергана Атанасова Петкова

**СИСТЕМАТА НА ЛИЧНИТЕ ИМЕНА
С ЛАТИНСКИ КОРЕН
В СЛАВЯНСКИТЕ ЕЗИЦИ
(БЕЛОРУСКИ, БЪЛГАРСКИ, ПОЛСКИ, РУСКИ, СЛОВАШКИ,
СЛОВЕНСКИ, СРЪБСКИ, УКРАИНСКИ, ХЪРВАТСКИ И ЧЕШКИ)**

Автореферат

**на дисертационен труд
за придобиване на образователна и научна степен ДОКТОР
по професионално направление
2.1. *Общо и сравнително езикознание*
(Общо езикознание)**

**НАУЧЕН КОНСУЛТАНТ:
проф. д-р Иван Чобанов**

София, 2016 г.

Дисертационният труд съдържа 383 страници, от които 344 текст: **увод, шест самостоятелни глави, заключение, библиография**, съставена от 151 източника и две приложения от 39 страници.

Дисертацията е обсъдена и предложена за публична защита на заседание на секция *Приложна ономастика*, Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ към Българска академия на науките, на 28.04.2016 г.

Публичната защита ще се състои на
30.06.2016 г. (четвъртък) от 11.00 часа в зала 102,
в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“
към Българската академия на науките,
София, бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17,

на открито заседание на Научно жури в състав:

Проф. д-р Анна Чолева-Димитрова, председател и рецензент
Проф. д-р Иван Чобанов, научен консултант
Проф. д.ф.н. Димитър Веселинов, рецензент
Доц. д-р Борян Янев, автор на становище
Доц. д-р Катя Чаралозова, автор на становище

СЪДЪРЖАНИЕ НА АВТОРЕФЕРАТА

ВЪВЕДЕНИЕ	4
ПЪРВА ГЛАВА	
Теоретичен анализ на проблема	9
ВТОРА ГЛАВА	
Латински лични имена в езика и културата на Древния Рим	12
ТРЕТА ГЛАВА	
Латински лични имена в езиците и културите на славянските народи след приемането на християнството	14
ЧЕТВЪРТА ГЛАВА	
Римски митологични имена и техните еквиваленти в славянските езици	16
ПЕТА ГЛАВА	
Латинска личноименна система – собствени имена, родови имена, родови и лични прякори и техните еквиваленти в славянските езици	19
ШЕСТА ГЛАВА	
Неолатински лични имена	24
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	26
ПРИЛОЖЕНИЯ - описание	27
ПРИНОСНИ МОМЕНТИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД	27
БИБЛИОГРАФИЯ	28
СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ ПО ТЕМАТА НА РАЗРАБОТВАНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД	34

ВЪВЕДЕНИЕ

Вследствие на влиянието на римската митология, култура и литература, както и в резултат на възникването на християнството и налагането на новата религия като официална в почти всички европейски държави, огромен брой латински имена навлизат в антропонимните системи на езиците от *Slavia Orthodoxa* и *Slavia Catholica*.

Обект на изследване

Обект на настоящото изследване са **мъжките и женски лични имена с латински корен**, които са част от **българската, сръбската, руската, украинската, белоруската, полската, чешката, словенската, словашката и хърватската личноименна система**.

В хода на изследването се проследява тяхната изконна етимология, когато това е възможно, принципите на образуване на славянските антропоними от изходното латинско име, екстралингвистичната информация относно включването им в официалните канонични списъци от Католическата църква, от Православната или и от двете, което е основната причина за навлизането на латински по произход имена в изследваните десет антропонимни системи.

Обхват на изследването

➤ Териториален обхват

Териториалният обхват включва **всички славянски държави**, чиито антропонимни системи са включени като основен обект на изследването.

Горно- и долнолужишката антропонимна система не са част от дисертационния труд по обективни причини: езици, които не са част от групата на славянските, са оказали силно влияние върху състава на именната система на горно- и долнолужишки, отдалечавайки я твърде много от принципите за словообразуване, валидни за системите на езиците, включени в настоящото изследване.

➤ Темпорален обхват

Важно е да се подчертае, че съвременното състояние на тези именни системи се проследява **в синхронен план** и **временният обхват е XX и XXI век**. Елементи на **диахронност** могат да се наблюдават само в етимологичното проучване на ексцерпираните антропоними. С цел постигане на точност, изследването се придържа стриктно към етимологичните тълкувания, открити в използваните източници.

➤ Ексцерпиран материал

Ексцерпираният материал обхваща **основните форми на славянските лични имена с латински корен в състава им**, т. е. изведени от изконно по произход латинско име, а не от латинизирано гръцко, етруско, келтско, германско и пр., без да се разглеждат двойните и тройни лични имена, които имат в състава си славянско име от латински произход.

Ексцерпирани са общо **8195** антропонима (**1962** латински (**1059** мъжки и **903** женски), **501** български (**223** мъжки и **278** женски), **607** сръбски (**271** мъжки и **336** женски), **1409** руски (**873** мъжки и **536** женски), **802** украински (**480** мъжки и **322** женски), **194** белоруски (**113** мъжки и **81** женски), **468** полски (**220** мъжки и **248** женски), **313** чешки (**156** мъжки и **157** женски), **416** словенски (**182** мъжки и **234** женски), **415** словашки (**224** мъжки и **191** женски) и **1108** хърватски (**500** мъжки и **608** женски)).

В дисертационния труд **не са включени** както хипокористичните, така и калкираните от тях имена, а също и всички производни форми на ексцерпираните антропоними. Сравнителни словообразователни анализи, разглеждащи в съпоставителен план ексцерпираните антропоними от отделните системи; деривационните процеси и обсъждането на типовете суфикси, използвани в процеса на деривация както на основните форми на славянските лични имена, така и на производните от тях; пътищата на навлизане в някоя от славянските антропонимни системи (дали едно име е навлязло директно от латински или чрез посредничеството на друг език, или през няколко езика); морфематичните и фонематичните особености на ексцерпираните примери; ареалните специфики.

Посочените показатели са условни и ориентировъчни и изследването не претендира за изчерпателност в поставянето на границите на настоящото изследване, както и при лексикографската ексцерпция на разглежданите примери, включени в него.

Основни източници

Основни източници за ексцерпция на изследвания материал са **специализирани речници по антропонимия, латински речници, както и редица специализирани сайтове.**

Антропонимическият словарь региона. Белорусские имена указаны в хронологическом порядке (упоминание в письменном источнике либо годы жизни носителя) (www.pros.at.tut.by)

Батаклиев, Г. *Антична митология* (Справочник), 1979.

Беларускі іменьнік (www.dzietki.org).

Бірыла, М. В. *Беларуская антрапанімія*, т. 1 (Уласныя імёны, імёны-мянушкі, імёны пабацьку, прозаішчы), 1966.

Бірыла, М. В. *Беларуская антрапанімія*, т. 3 (Структура ўласных мужчынскіх імён), 1982.

Войнов, М., Милев, Ал. *Латинско-български речник*, 1990.

Грковић, М. *Речник личних имена код Срба*, 1966.

Дворецкий, И. Х. *Латинско – руский словарь*, 1976.

Димитров, Д. М. *Малък българо-латински енциклопедичен речник*, 2012.

Дојчиновић, Б. *Књига имена (водич за будуће родителје и кумове)*, 2010.

Займов, Йо. *Български именник*. София: Издателство на БАН, 1993.

Илчев, Ст. *Речник на личните и фамилните имена у българите*, 1959.

Ковачев, Н. П. *Честотно-тълковен речник на личните имена у българите*, 1987.

Ковачев, Н. *Честотно-етимологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия*, 1995.

Кол, П., Ранчић, А. *Именар – лексикон српских имена*, 2011.

Милев, Ал., Войнов, Мих. *Латинска граматика. Морфология, синтаксис*, 1944.

Милинковић, Сл., Сегеди, П., Тодоровић, Вл. М. *Латинско-српски и српско-латински речник (Lexicon Latino-Serbicum et Serbico-Latinum)*, 2009.

Мифы народов мира (Энциклопедия в двух томах), т. 1 (А-К), 1987.

Мифы народов мира (Энциклопедия в двух томах), т. 2 (К-Я), 1988.

Немировский, А. И. *Мифы и легенды народов мира.*, т. 2 (Ранняя Италия и Рим), 2004.

Николова, А., Богданов, Б. *Антична литература. Енциклопедичен справочник*, 1996.

Никонов, В. А. *Ищем имя*, 1988.

Овидий. *Метаморфози* (Превел от латински Георги Батаклиев), 1963.

- Петровский, Н. А. *Словарь русских личных имен*, 1955.
- Симеонидис, Х. П. *Гръцкото влияние върху системата на българските собствени имена*, 2006.
- Скар, К. *Хроника на римските императори (летопис на владетелите на Римската империя)*, 2008.
- Скрипник, Л. Г., Дзятковская, Н. П. *Власні імена людей (словник-довідник)*, 1986.
- Суперанская, А. В. *Словарь русских личных имён*, 1998.
- Трійняк, І. І. *Словник українських імен*, 2005.
- Шипка, М., Клајн, Ив. *Име моје и твоје*, 2011.
- Collins Latin Dictionary & Grammar*, 1997.
- Hansen, W. *Handbook of Classical Mythology*, 2004.
- Grimal, P. *A Concise Dictionary of Classical Mythology*, 1990.
- Keber, J. *Leksikon imen. Onomastični kompendij*, 2008.
- Кнарповá, М. *Jak se bude jmenovat?*, 1985.
- Marević, J. *Hrvatsko-latinski rječnik*, 1994.
- Sedláček, J. *Latinsko-Český a Česko-Latinský kapesní slovník*, 2011.
- Slovník slovenského jazyka*, VI, 1968.
- Słownik Łacińsko-polski*, 1981.
- Smith, W. *A Dictionary of Greek and Roman Antiquities*, 1875.
- Šimundić, M. *Rječnik osobnih imena*. Zagreb, 1988.
- Špaňár, J., Hrabovský, J. *Latinsko-slovenský/ slovensko-latinský slovník*, 2012.
- Srpsko-latinski i Latinsko-srpski rečnik/ Lexicon Serico-Latinum et Latino-Serbicum*, 2010.
- Oxford Latin Dictionary*, 1968.
- Wood, E. *The Virgin Book of Baby Names*, 2002.
- Žepić, M. *Latinsko-hrvatski rječnik (Lexicon Latino-Croaticum)*, 2000.

www.behindthename.com.

www.ksiegaimion.com.

<http://kurufin.narod.ru/>.

www.leksykony.interia.pl.

<http://patronii.w.interia.pl/>.

<http://slovník.dovrecka.sk/etymologicky-slovník-mien>.

Цел и подцели на изследването

➤ **Основната цел на изследването е да бъде направен пълен списък на славянските лични имена с латински корен в състава им.** Подобно цялостно изследване не е осъществено до настоящия момент от друг автор.

За постигането на тази цел е необходимо изконната мотивираща лексема да бъде открита и с нея да се допълни лингвистичната информация за всеки антропоним, когато това е възможно, както и да бъдат представени принципите на образуване на дадено славянско име от изходното латинско. Ценна е и екстралингвистичната информация относно исторически фактори като канонизацията, т. е. дали определено славянско лично име е име на светец/светица, канонизиран/канонизирана само от Православната църква, само от Католическата или и от двете. Това обяснява пътищата на навлизане на чуждите по произход латински имена в славянските антропонимни системи, тяхната популярност, изразяваща се в образуване на множество производни форми, както и за това дали името е навлязло директно, или чрез език посредник/езици посредници. При навлизане по индиректен път се наблюдава невъзможност за

определяне само на една мотивираща лексема. В подобни случаи е възможно антопонимът да получи и неточно тълкувание или т. нар. народна етимология, свързваща го с дума от нелатински произход.

Задачи на изследването

Имената, обект на това изследване, са класифицирани според *характера на изходната мотивираща основа/деривационния формант*, според *модела на образуване* на дадено славянско име от изходното латинско и според *екстралингвистичната информация* относно включването му в каноничните списъци. Важно е да се подчертае, че класификацията според изходната мотивираща дума се осъществява според принципите, описани и прилагани от латинската граматична норма.

С цел постигане на пълна изчерпателност, предварително са поставени конкретни задачи – *проследяване на всички проучвания с подобна или същата тематика*, осъществени от други автори, *разглеждане и анализ на различни дефиниции на опорните за изследването антропонимни термини* (лично име, родово име, когномен, агномен) и обобщаването им в една работна дефиниция, *проследяване развоя на всички именни системи*, включени в разработваната тема, и *извеждане на подробни изводи върху направените наблюдения*.

Методи на изследване

За постигане на основната цел и на поставените подцели са използвани почти всички методи, прилагани при съвременните антропонимни проучвания – *лексикографска ексцерпция, ексцерпция от справочна литература, ексцерпция от електронни източници, класификации на етимологичен принцип и според модел на образуване, осъществяване на етимологичен, емпиричен, типично ономастичен, словообразователен, стратегически диференциален, генетичен, структурен и статистически анализ*, както и *разглеждане на ономастическите ареали на Slavia Orthodoxa и Slavia Catholica, сравнително-съпоставителен анализ от лексикологичен, лексикографски, типологически, исторически, географски и културологически аспект*. Направена е *инвентаризация и класификация на ономастичния материал*.

Събраните имена не само дават ценна информация за съвременното състояние на славянските личноименни системи, но и са приложими като справочник за сверяването на точната ортография на даден антропоним при писането, превеждането и ползването на различни текстове.

Композиция на изследването

Дисертационният труд се състои от *увод, шест самостоятелни глави*, в които хронологично са проследени развоят на латинската личноименна система и пътят на навлизане на латинските антропоними в отделните славянски именни системи, *заключение*, в което са обобщени анализите и резултатите от отделните глави, и *библиография*, съставена от *151 източника и две приложения от 39 страници*.

ПЪРВА ГЛАВА. Теоретичен анализ на проблема

Ономастиката е наука за собствените имена, използвани във всички сфери на човешкото познание, и изучава съвкупността (системата) от собствени имена (Ковачев 1987: 15), техния произход и значение (Хартман, Сторк 1972: 157). *Антропонимията* е един от основните дялове на ономастиката и неин обект на изследване са личните, бащините, фамилните, прякорните и родовите имена на хората (т. нар. антропоними), на псевдонимите и криптонимите (Ковачев 1987: 18), калугеронимите и имената на

литературни и филмови герои (Ковачев 1995: 11); тя проучва закономерностите за възникването, развитието и отмирането им, както и за географското им разпространение и социалното им функциониране в дадено селище, район, страна“ (Ковачев 1987: 114).

В *Българска ономастика (Наука за собствените имена)* **Н. Ковачев** дава следното обобщено и подробно определение на антропонимния термин, анализирайки и други научни разсъждения по въпроса:

„Под лично име (...) разбираме онова собствено име, което родителите в миналото са поставяли на новороденото дете в семейството, което по-късно е било узаконявано чрез нормативен акт от държавата“ (Ковачев 1987: 123).

Той допълва своята дефиниция с работното определение за лично име, дадено от **Ан. Кондукторова-Вълканова** в автореферата на нейната дисертация:

„Личното име е лексикална единица, която се използва в речта, за да се назове и индивидуализира определено лице, без да посочва някаква връзка между неговите качества и семантиката на думата, с която то се обозначава“. **Цитат**

По-нататък авторката разширява дефиницията:

„Основните функции на личното име са да назовават и индивидуализират отделните лица (индивиди). Всяко лично име притежава значение (има съдържание), въпреки че в редица случаи то е неясно, особено при чужди заети имена. Това значение не се отнася към понятие за клас предмети, явления, лица, а се свързва с отделно лице (обект на назоваване и отделяне) (ib.).

Едно по-модерно определение на същия термин е дадено от **Б. Янев** в *„Система на личните имена в българския и немския език“*. Според автора **личното име** е:

„един от най-съществените културни и комуникационни индикатори на човешкия индивид. В системата на имената личните са най-близки до реалитета, която назовават – хората. Личното име (преноменът) е знак, който идентифицира своя носител по всяко време и на всяко място, като същевременно представлява своеобразен етикет на идеята за личността в случаите, когато тя липсва физически. Името е както културен феномен, така и комуникационен медиатор от най-висш ранг. В днешно време на така силен бюрократизъм то като че ли дори измества реалната личност и я прави в множество случаи несъществува. В социалния свят човек не би могъл да съществува, ако няма лично име“ (Янев 2009: 19-20).

Въз основа на възприетите по-горе дефиниции можем да обосновем следното работно определение за термина **лично име**: *собствено име, дадено на човек при раждането му, използвано при обръщение към даден човек в официална и неофициална среда, което изпълнява две основни функции – да назовава и да идентифицира; то при различни обстоятелства (обикновено при официално общуване) се използва с фамилно или бащино име.*

Цялостно изследване върху проблема за славянските лични имена с латински корен в състава не е проведено. Въпросът е частично разглеждан в отделни източници, но само в перспективата на факта, че този тип славянски антропоними са част от пласта на каноничните имена, формиран след периода на християнизация в славянския свят, и включващ еврейски, гръцки и латински по произход антропоними.

Най-широкообхватното изследване върху белоруските лични имена прави **М. В. Бірыла** в първи и трети том на *Беларуская антрапанімія*, издадени съответно през 1966 г. и 1982 г. В изданията се прави кратък преглед на развоя на белоруската именна система. Включен е и подробен антропонимен речник с информация за етимологията и канонизацията на отделните речникови единици.

В България езиковеди като **Ст. Илчев**, **Йо. Заимов**, **Н. Ковачев**, които са сред първите занимаващи се с антропонимия, правят класификация на личните имена по пластове според периода на възникване или навлизане на чужди по произход имена, в това число и латински, в българската именна система. Подробна информация може да бъде почерпана и в предговорите на *Речник на личните и фамилните имена у българите* от **Ст. Илчев**, публикуван през 1969 г., *Български именник* от **Йо. Заимов**, издаден през 1988 г., *Честотно-тълковен речник на личните имена у българите* (от 1987 г.) и *Честотно-etimологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия* (от 1995 г.) от **Н. Ковачев**. Последният автор прави и най-обзорното представяне на собствените имена в България, методите и принципите, използвани при тяхното класифициране в *Българска ономастика (Наука за собствените имена)* от 1987 г.

В Полша изучаването на собствените имена е обект на голям изследователски интерес и литературата, посветена на въпроса, е широкообхватна. Достоверна и актуална е информацията относно етимологията и словообразователни процеси при антропонимите като специфични лексикални единици, съдържаща се във всички издадени в страната речници за полските лични имена. Тя е обобщена и достъпна в следните електронни източници: www.ksiegaimion.com, www.leksykony.interia.pl, <http://patronii.w.interia.pl/> и <http://slovník.dovrecka.sk/etymologicky-slovník-mien>.

Другата силна ономастична школа, създала стабилна теоретична основа и традиции в лингвистиката, е **руската**. Информация по изследваната в настоящия текст тематика може да бъде открита в предговорите към *Словарь русских личных имен* (1955 г.) от **Н. А. Петровский** и *Словарь русских личных имён* (1998 г.) с автор **А. В. Суперанская**, както и в *Имя и общество* (1974 г.) *Ищем имя* (1988 г.) от **В. А. Никонов** и *Русский именник, его состав, статистическая структура и особенности изменения (мужские и женские имена)*. *Ономастика и норма* (1976 г.) от **В. Д. Бондалетов**. Всички горепосочени автори представят развоя на руската антропонимна система в подробни детайли.

Словашките лични имена са подробно изследвани от **V. Blanár**, а наблюденията му са обобщени във *Vlastné meno vo svetle teoretickej onomastiky* (1978 г., с превод на английски от 2009 г.). В труда си той излага своята ономастична теория, основаваща се на задълбочени изследвания на словашките лични имена.

Словенските имена са обект на изследователски интерес от страна на **J. Keber**. Разработените от него идеи и анализи върху словенската система на личните имена той представя в *Rojstna imena, hišna imena, vzdevki, psevdonimi v Sloveniji* (2002 г.) и в предговора към *Leksikon imen. Onomastični kompendij* (1988 г.). Авторът описва не само развоя на словенската антропонимна система, но анализира и влиянието, което оказват върху нея другите славянски системи.

Полезна информация за **сръбските** лични имена с латински корен може да бъде открита в *Речник личних имена код Срба* (1966 г.) **М. Грковић**, *Књига имена (водич за будуће родитеље и кумове)* (2010 г.) от **Б. Дојчиновић**, *Именар – лексикон српских имена* (2011 г.) от **П. Кол** и **А. Ранчић** и *Име моје и твоје* (2011 г.) от **М. Шипка** и **Ив. Клајн**.

Подробни данни за **украинските** лични имена се съдържат в предговорите към *Власні імена людей (словник-довідник)* (1986 г.) от **Л. Г. Скрипник** и **Н. П. Дзятковская** и *Словник українських імен* (2005 г.) от **І. І. Трійняк**.

Информация за **хърватските** лични имена се открива в *Prosvjetin imenoslov* (1984 г.) от **М. Bosanac** и в *Uvod u hrvatsko imenoslovlje* (2009 г.) от **Р. Šimunović**. Второто издание за хърватската ономастика и антропонимия е съпоставимо по значимост на съдържанието с труда на Н. Ковачев, отнасящ се за българските собствени имена.

Базисното изследване на **чешките** лични имена е направено от **М. Knappová** и е представено в речник с изключително подробен предговор, обхващащ анализ не само на чешките антропоними, но и на останалите славянски лични имена, със заглавие *Jak se bude jmenovat?* (1985 г.). По-нови изследвания в тази област прави М. Harvalík – *The Dynamism of the Development of the Contemporary Czech Onymic Systems* (2013 г.).

Полезни за **всички разглеждани славянски именни системи** са следните източници: *Имена собственные на стыке языков и культур* (2001 г.) от **Д. Ермолович**, сборник със статии относно личните имена със заглавие *Системы личных имен у народов мира* (1989 г.), както и в електронните сайтове www.behindthename.com и <http://kurufin.narod.ru/>.

ВТОРА ГЛАВА. Латински лични имена в езика и културата на Древния Рим

В процеса на обожествяване на обкръжаващите предмети или създаване на въображаеми божества, които управляват човешката съдба и покровителстват отделни начинания, действия, дори отделни социални групи и типични за тях дейности, древните хора дават индивидуално име на всяко божество, а съставът на божествата при различните народи е различен (Теория 1986: 18).

От основаването на Римската империя до нейния край през 476 г. от н. е. римляните владеят цяла Европа, Северна Африка, Близкия Изток и Мала Азия. В границите на тази огромна държава живеят множество народи със своите кутури, вярвания и обичаи, но въпреки това римляните успяват да наложат свой цикъл от митове и легенди, свой пантеон от божества, макар че те се изградени изцяло върху този от гръцката митология.

Митонимите и *теонимите* са част от най-стария пласт на всяка антропонимна система; чести са случаите, когато митологичните персонажи трудно се отличават от реалните исторически личности. Подобно объркване съществува и в първите засвидетелствани писмени текстове, посветени на римската история.

Официалната латинска личноименна система се състои от собствено име (*praenomen*), родово име (*nomen*) и фамилен прякор (*cognomen*).

В периода от основаването на града до Средновековието се наблюдават различни практики при именуването на гражданите в Древен Рим. Като **класическа** се възприема използваната от римския елит по време на Републиката и началните години на Империята. Това по всяка вероятност се дължи на факта, че най-голям брой писмени паметници, съдържащи информация относно именната система, могат да бъдат отнесени към този период (RNC).

Мъжките имена при римляните съдържат минимум **два компонента** – **лично име** (*praenomen*) и **родово име** (*nomen* (Джонсън 1903, 1932; Федорова 1982: 85; IM)/ *nomen gentile* (Джонсън 1903, 1932; Фелекан 2010а: 65; RNC)/ *nomen gentilicium* (Джонсън 1903, 1932; RNC)). Възможно е гражданинът да притежава и **прякор**, който да е родов (*cognomen*) или личен (*agnomen*) (Федорова 1982: 85; Фелекан 2010а: 65; IM; RNC). Знатните римляни често добавят и информация за това чий син са (например, *M. Porcilius Regulus, filius M. Proclii Nocetae* (Марк Порцилий Регул, син на Марк Порцилий Ноцета)) (Фелекан 2010а: 70; NR).

Това представлява **тричленната именна система** (наречена *tria nomina* или „*трите имена*“) в Древен Рим. Първоначално тя е била валидна само за патрицианските родове. Предполага се, че системата функционира от 5 в. пр. н. е., но официално се среща в документи от 2 в. пр. н. е. и се запазва в този вид до управлението на Сула, т. е. до края на Републиката (Фелекан 2010а: 66; NR; RNC). Тя е уникалана, среща се само при племената, обитаващи Италийския полуостров, и коренно се различава от

практиките на именуване при народите от другите части на Европа и дори на Средиземноморието, при които е типична употребата на комбинация от монотематично и дитематично лично име (RNC).

По време на късния императорски период и по-точно през 3. – 5. в. от н. е. латинската антропонимна система претърпява радикални промени. Фамилното име, което понякога е двойно или се състои дори от повече от два отделни антропонима, става основно използвано в процеса на комуникация. Доразвива се ролята на прякорите. **От тричленна именната система става многочленна**, но в действителност се употребяват само едно или две от тези имена, които се характеризират със своята индивидуалност и не се онаследяват (Федорова 1982: 95; Фелекан 2010а: 73; ИМ). Предпоставка за това може да се търси в традицията първият син да наследява пълното име на своя баща и в необходимостта от поява и добавяне към името на нови елементи, изпълняващи отличителна функция. Пълното име на римския гражданин се е използвало много рядко – само в официални писмени документи. В съчиненията на римските историци е отбелязано, че при обръщение към римлянин се използва или само родовото му име, или само неговият когномен (Федорова 1982: 96; ИМ).

Първият, който прокарва идеята за съкращаването на официалното име, е император *Август*.

От 2 в. от н. е. древните традиции престават да бъдат спазвани. Това е валидно най-вече за провинциите. Става модерно римският гражданин да притежава колкото е възможно повече имена. През 4 – 5 в. от н. е. преноменът и родовото име почти излизат от употреба (Федорова 1982: 101; ИМ).

Резултатът от тези действия е **отпадане на правилата, управляващи римската антропонимна система**. Някои преномени излизат от употреба, като в един по-късен етап отново започват да се използват, но този път в качеството им на родови имена, напр. *Луций Сергий Каталина* (*Lucius Sergius Catalina*), където антропонимът *Сергий* (*Sergius*) се прилага като родово име, а в миналото е употребяван като преномен. До допълнително объркване води и процедурата при именуване в случай на осиновяване и преминаването на представител на един род в друг. Осиновеният запазва вече не само родовото си име, но също и бащиния или майчиния си когномен (Джонсън 1903, 1932). Най-голям хаос настъпва след управлението на *Каракала*, когато всеки, без оглед на неговия етнически произход, може да се нарича с всякакви имена – древни или новосъздадени. Нещо повече – може да ги сменя, когато пожелае, ако не ги харесва. Това води до изчезването на най-древните антропоними в именната система на римляните (Смит 1875: 801).

ТРЕТА ГЛАВА. Латински лични имена в езиците и културите на славянските народи след приемането на християнството

Според Н. Ковачев личните имена представляват **отворена езикова подсистема**, която се развива и оформя през вековете под влияние на редица външни и вътрешни езикови и извънезикови условия и фактори (Ковачев 1995: 11). Всяко име се създава строго индивидуално в своя език и дори в своя диалект (Теория 1986: 77).

Почти всички религии, включително и християнството, се възползват от името в качеството му на **социален знак** и се опитват да присвоят монополното право да участват в избора на име. Превръщат акта на именуване в **религиозен акт** и името в символ на принадлежност към дадената религия (Никонов 1974: 28). След възникването и налагането на християнството старите езически имена постепенно се заменят с християнски, които са еврейски, гръцки или латински по произход (Шипка, Клайн 2011: 17 – 18). И примитивните суеверия, и могъщите религии мистифицират

силата на името. Църквата се опитва да наложи каноничните имена, уверявайки миряните си, че всеки светец или светица ще закриля човека, който е избрал неговото или нейното име (Никонов 1974: 28), защото се предполага, че той/тя се намира вече в Рая и оттам може да въздейства върху случващото се на Земята (Фармър 2011: 9).

Християнското име, получено при кръщаването, е пряко свързано с името на християнския светец. Според църковната традиция се почитат не само светците, но и техните реликви и икони (Гагова 2012: 121 – 122). Набожната почит към светците-закрилници и покровители датира още от най-ранните векове на Църквата, като нейните корени се откриват в култа към мъртвите, който присъства в културите на всички християнски народи и до наши дни (ib.: 122). Празнувайки своя имен ден, човек почита паметта на светеца, който го покровителства (Суперанска 1998: 9). Смята се дори, че култът към светците не само прилича на Пантеона от богове и богини, който е отличителна черта на гръко-римската култура, но е и негово естествено продължение (Фармър 2011: 9).

Първоначално Църквата не се намесва активно при избора на име. Това е така до 1566 г., след провеждането на Трентския събор, с който се поставя началото на Контрареформацията. На него представителите на Католическата църква вземат решение новородените деца да бъдат кръщавани само с имена, избрани от **Календара на светците**. Тогава се появява и твърде любопитният феномен един и същ човек да се назовава едновременно с две имена – едно официално, което е канонично, и едно неофициално, простонародно, което най-често е калкиран вариант на първото (Шипка, Клайн 2011: 44, Кебер 2008: 18), понякога е със сродна етимология или просто има звучене, подобно на официалното (Кебер 2008: 18).

Развитието на календарните имена в славянските езици е почти идентично. В резултат на това старославянските и календарните имена образуват една обща система (Теория 1986: 86). За нея латинските имена са нови, несвойствени, чужди и поради тази причина претърпяват множество фонетични и морфологични промени.

Като последователи на християнството, представителите на отделните славянски народи избират името на новороденото в семейството от гореспоменатите традиционни списъци. Така че те не създават нови имена, а избират от определен масив, съобразявайки се единствено със семейните традиции, със стремежа името да звучи добре с бащиното и фамилното име и пр., което също може да се възприеме като избор, макар и силно ограничен. Там, където името е свързано с религията, зад всеки антропоним име стои някакъв духовен, сакрален смисъл, а неговото значение като апелатив стои на заден план (ib.: 19).

Могат да се обособят **два основни периода на масово навлизане на латински имена в разглежданите славянски езици.**

➤ *Първият съвпада с времето на съществуване на Римската империя, когато местните жители в отделните провинции постепенно започват да усвояват тричленната римска именна система (Фелекан 2010а: 67 – 73).*

➤ *Вторият период е свързан с разпространението на християнството, когато или директно от списъците на светците, канонизирани от Католическата църква, или чрез Православната църква и с посредничеството на гръцкия като неин официален език, в антропонимните системи на славянските езици навлизат много собствени имена с латински корен. Тези т. нар. **календарни имена** в голяма степен преповтарят старите латински имена или са образувани от апелативи, чието значение е свързано с християнските добродетели или с празниците, обредите и обичаите, въведени от новата религия. Не са редки и случаите, когато изконното значение на старо римско име е променено, за да е в унисон с тази тенденция на неолатинизация (Фелекан 2010а: 75 – 76).*

Изборът на лично име при много народи е ограничен поради различни *традиции*. Те също представляват екстралингвистични фактори, които влияят върху антропонимната система. Като доказателство за това може да се приеме широкото разпространение на календарните имена (Теория 1986: 19).

За славянските антропонимни системи това се дължи на стари традиции, които все още се спазват, макар и не така строго, както в близкото минало (новороденото да бъде кръстено по името на светеца, почитан в деня на раждането му/й). Затова календарните имена имат относително по-голямата фреквентност в антропонимните системи на разглежданите езици в сравнение с всички останали собствени имена; колкото по-популярен е светецът, толкова повече производни на неговото име се срещат (Фелекан 2009: 406; Шипка, Клайн 2011: 18)), защото новороденото наследява името на бабата или дядото по бащина или по майчина линия (Шипка, Клайн 2011: 18).

Като резултат от спазването на посочените традиции е налице тенденцията да се образува женско лично име от мъжки антропоним и обратно (рядко) във всички от разглежданите езици поради стремежа на хората да запазят патронимите и матронимите, срещани най-често в семейството; затова просто променят рода на класическите кръщелни имена (Фелекан 2009: 403).

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА. Римски митологични имена и техните еквиваленти в славянските езици

В четвърта глава от изследователския труд са представени славянските лични имена, образувани от римско митологично име. Те са класифицирани според принципите, възприети в настоящото изследване: *с оглед на тяхната деривация, на производяща форма на славянското лично име и на канонизацията им*.

Общият брой на включените в настоящото изследване **мъжки римски митологични имена** е 39, които имат 12 еквивалента в български, 19 в сръбски, 16 в руски, 14 в украински, 2 в белоруски, 3 в полски, 11 в словашки, 6 в чешки, 5 в словенски и 26 в хърватски.

➤ От класификацията, направена *според изходна мотивираща дума*, става ясно, че всички включени примери са изведени от апелатив. Обособяват се две подгрупи – мъжки римски митологични имена, изведени от съществително нарицателно име (съдържа 11 имена, от които 7 са образувани чрез конверсия) и изведени от прилагателно име (7 имена, от които 3 са образувани чрез конверсия).

➤ При класификацията на славянските мъжки лични имена, образувани от римско митологично име *според производяща форма* на съществителното име с минимална разлика тук по-продуктивен се оказва първият от двата представени модела, а именно този от формата за Nom. sg. на изходния латински антропоним (57 антропонима), а от основата на изходното римско митологично име са изведени 55 славянски антропонима.

➤ При класификацията *според етимологичната характеристика на немотивираните мъжки римски митологични имена* се обособява група от 17 римски митологични имена с по 3 еквивалента в български, 6 в сръбски, 8 в руски, 8 в украински, 1 в белоруски, 1 в полски, 2 в чешки, 1 в словенски, 5 в словашки и 10 в хърватски.

➤ При класификацията, свързана с *включването в официалните канонични списъци*, най-многобройна е подгрупата на имена на светци, канонизирани и от Православната, и от Католическата църква (10 антропонима), следвана от тази на светците, включени в каноничните списъци само от Православната църква (8

антропонима) и на включените в списъците само от Католическата църква (2 антропонима).

Най-многобройни са хърватските мъжки лични имена с латински корен в състава си, образувани от мъжко римско митологично име (26 антропонима), а *най-малобройни* са белоруските мъжки лични имена с латински корен в състава си – само два антропонима.

Общият брой на включените в настоящото изследване **женски римски митологични имена** е 45, които имат 15 еквивалента в български, 26 в сръбски, 19 в руски, 9 в украински, 3 в белоруски, 9 в полски, 13 в словашки, 9 в чешки, 11 в словенски и 32 в хърватски.

➤ От класификацията, направена **според мотивираща основа**, става ясно, че се обособяват 3 големи подгрупи – имена, образувани от съществително собствено име (1 женско римско митологично име), от апелатив (25 женски римски митологични имена) и от синтагма (1 женско римско митологично име). От апелативите най-продуктивни са съществителните нарицателни имена (19 имена, от които 11 са образувани чрез конверсия), следвани от прилагателните имена (3 имена, от които 1 е образуван чрез конверсия), които имат еднаква продуктивност с глаголите (3 имена).

➤ При класификацията на славянските женски лични имена с латински корен в състава си, образувани от римско митологично име, **според произвождаща форма** по-продуктивен е първият от двата представени модела, а именно от формата за Nom. sg. на изходния латински антропоним (141 антропонима), докато 5 са образувани от основата на изходното женско римско митологично име.

➤ При класификацията **според етимологичната характеристика на немотивираните женски римски митологични имена** се обособява група от 17 женски римски митологични имена с 8 еквивалента в български, 11 в сръбски, 6 в руски, 5 в украински, 2 в белоруски, 5 в полски, 5 в чешки, 6 в словенски, 5 в словашки и 13 в хърватски.

➤ При класификацията, **свързана с включването на латинския антропоним в каноничните списъци**, най-многобройна е подгрупата на имена на светици, канонизирани и от Православната, и от Католическата църква (14 антропонима), следвана от тази на светиците, включени в каноничните списъци само от Православната църква (11 антропонима) и на включените в списъците само от Католическата църква (1 антропоним).

От славянските женски лични имена с латински корен в състава си, образувани от римско митологично име, *най-многобройни* са хърватските лични имена (32 антропонима), а *най-малобройни* са белоруските (3 антропонима).

ПЕТА ГЛАВА. Латинска личноименна система – собствени имена, родови имена, родови и лични прякори и техните еквиваленти в славянските езици

В пета глава са разгледани славянски лични имена, образувани от римски преномен/ латинско женско лично име, изведено от римски преномен, римско родово име/ латинско женско лично име, изведено от римско родово име, римски когномен/ латинско женско лично име, изведено от римски когномен и от римски агномен. Те отново са класифицирани според горепосочените принципи, възприети в дисертационния труд.

Общият брой на включените в настоящото изследване **римски преномени** е 31, които имат 8 еквивалента в български, 20 в сръбски, 31 в руски, 23 в украински, 6 в белоруски, 12 в полски, 16 в словашки, 11 в чешки, 10 в словенски и 31 в хърватски.

➤ От класификацията, направена *според мотивираща основа*, става ясно, че всички римски преномени са изведени от апелативи. Обособяват се *две подгрупи* – от съществително нарицателно име (2 имена, и двата чрез конверсия) и от прилагателно име (14 имена, от които 10 са образувани чрез конверсия).

➤ При класификацията на славянските мъжки лични имена с латински корен в състава си, образувани от римски преномен, *според производяща форма* с минимална разлика по-продуктивен е първият от двата представени модела, а именно от формата за Nom. sg. на изходния латински антропоним (87 мъжки славянски лични имена), а 80 са изведени от основата на изходния римски преномен.

➤ При класификацията *според етимологичната характеристика на немотивираните римски преномени* се обособява група от 15 римски преномена с 5 еквивалента в български, 9 в сръбски, 13 в руски, 12 в украински, 3 в белоруски, 7 в полски, 7 в словашки, 6 в чешки, 6 в словенски и 16 в хърватски.

➤ При класификацията, *свързана с включването на латинския антропоним в каноничните списъци*, по-многобройна от двете подгрупи е тази на имената на светци, канонизирани и от Православната, и от Католическата църква (22 антропонима), а имената на светците, включени в каноничните списъци само от Католическата църква, са три.

От славянските мъжки лични имена с латински корен в състава си, образувани от римски преномен, най-многобройни са хърватските и руските антропоними (с по 31 имена), а най-малобройни са белоруските (6 антропонима).

Общият брой на включените в настоящото изследване **женски латински имена, образувани от римски преномен**, е 19, които имат 8 еквивалента в български, 7 в сръбски, 11 в руски, 10 в украински, 3 в белоруски, 6 в полски, 4 в словашки, 4 в чешки, 7 в словенски и 9 в хърватски.

➤ От класификацията, направена *според мотивираща основа*, се установява, че има една-единствена група – латински женски лични имена, образувани от римски преномен, изведени от съществително собствено име (римски преномен), включваща 10 антропонима, от които един е образуван чрез конверсия.

➤ При класификацията на славянските женски лични имена с латински корен в състава си, образувани от женски латински лични имена, изведени от римски преномен, *според производяща форма* се обособява само една подгрупа – тази на антропонимите, образувани от формата за Nom. sg. на изходния латински антропоним, включваща 69 имена.

➤ При класификацията *според етимологичната характеристика на немотивираните латински женски лични имена, образувани от римски преномен*, се обособява група от 9 антропонима с 3 еквивалента в български, 3 в сръбски, 7 в руски, 5 в украински, 2 в белоруски, 3 в полски, 3 в чешки, 1 в словенски, 1 в словашки и 4 в хърватски.

➤ При класификацията, *свързана с включването на латинския антропоним в каноничните списъци*, най-многобройна е подгрупата на имената на светици, канонизирани и от Православната, и от Католическата църква (12 антропонима), следвана от тези на светиците, включени в каноничните списъци само от Православната църква или само от Католическата църква (с по един антропоним).

От славянските женски лични имена с латински корен в състава си, образувани от женско латинско лично име, изведено от римски преномен, *най-многобройни* са руските лични имена (11 антропонима), а *най-малобройни* са белоруските (3 антропонима).

Общият брой на включените в настоящото изследване **римски родови имена** е 151. Те имат 38 еквивалента в български, 49 в сръбски, 139 в руски, 56 в украински, 22 в белоруски, 48 в полски, 41 в словашки, 38 в чешки, 40 в словенски и 101 в хърватски.

➤ От класификацията, направена **според мотивираща основа**, става ясно, че се обособяват **три големи подгрупи** – от *римски родови имена*, образувани от съществително собствено име (25 антропонима), от *апелативи* (47 антропонима) и от *глаголни форми /вербоиди/* (2 антропонима, от които един е образуван чрез конверсия). От своя страна, съществителните собствени се подразделят на **четири подгрупи** – образувани от *римски преномен* (6 антропонима), от *друго римско родово име* (11 антропонима), от *римски когномен* (3 антропонима) и от *топоним* (5 антропонима). Апелативите също се подразделят на **три** – образувани от *съществително нарицателно име* (19 антропонима, от които 2 са изведени чрез конверсия), от *прилагателно име* (24 антропонима, от които 8 чрез конверсия) и от *глагол* (4 антропонима). Сравнителният анализ по признака *продуктивност* показва, че най-продуктивни са апелативите, а най-непродуктивни са вербоидите.

➤ При класификацията на славянските мъжки лични имена с латински корен в състава, образувани от римско родово име, **според модел на образувание** тук по-продуктивен е първият от двата представени модела - от формата за Nom. sg. на изходния латински антропоним (341 мъжки славянски лични имена), а 231 са изведени от основата на изходното римско родово име.

➤ При класификацията **според етимологичната характеристика на немотивираните римски родови имена**, се обособяват следните две **подгрупи** – римски родови имена с *невъзстановена вътрешна форма* (22 римски родови имена и 2 еквивалента в български, 2 в сръбски, 19 в руски, 1 в украински, 2 в полски, 1 в словенски и 7 в хърватски) и неясно първоначално значение, и римски родови имена с *различни етимологични интерпретации* (78 римски родови имена с 22 еквивалента в български, 26 в сръбски, 53 в руски, 36 в украински, 12 в белоруски, 25 в полски, 23 в чешки, 24 в словенски, 24 в словашки и 58 в хърватски).

➤ При класификацията, **свързана с включването на латинския антропоним в каноничните списъци**, най-многобройна е подгрупата на имената на светци, канонизирани и от Православната, и от Католическата църква (65 антропонима), следвана от тези на светците, включени в каноничните списъци само от Православната църква (18 антропонима) и на включените в списъците само от Католическата църква (16 антропонима).

От славянските мъжки лични имена с латински корен в състава си, образувани от римско родово име, **най-многобройни** са руските антропоними (139 лични имена), а **най-малобройни** са белоруските (22 лични имена).

Общият брой на включените в настоящото изследване **женски латински лични имена, изведени от римско родово име** е 206, които имат 36 еквивалента в български, 39 в сръбски, 185 в руски, 44 в украински, 15 в белоруски, 46 в полски, 28 в словашки, 27 в чешки, 33 в словенски и 63 в хърватски.

➤ Класификацията, направена **според мотивираща основа**, извежда една-единствена група – латински лични имена, образувани от римско родово име, изведени от съществително собствено име (римско родово име), включваща 172 антропонима.

➤ При класификацията на славянските женски лични имена с латински корен в състава си, образувани от женски латински лични имена, изведени от римско родово име, **според производяща форма** отново се оформя само една група – на имената, производни от формата за Nom. sg. на изходния латински антропоним (516 имена).

➤ При класификацията *според етимологичната характеристика на немотивираните латински женски лични имена, образувани от римско родово име*, се обособява група от 33 антропонима с 18 еквивалента в български, 21 в сръбски, 23 в руски, 20 в украински, 10 в белоруски, 22 в полски, 15 в чешки, 20 в словенски, 13 в словашки и 28 в хърватски.

➤ При класификацията, *свързана с включването на латинския антропоним в каноничните списъци*, най-многобройна е подгрупата на имената на светици, канонизирани и от Православната, и от Католическата църква (41 антропонима), следвана от тази на светиците, включени в каноничните списъци само от Католическата църква (12 антропонима) и на включените в списъците само от Православната църква (5 антропонима).

От славянските женски лични имена с латински корен в състава си, образувани от женско латинско лично име, изведено от римско родово име, най-многобройни са руските антропоними (185 имена), а най-малко са белоруските антропоними (15 имена).

Общият брой на включените в настоящото изследване **римски когномени** е 251, които имат 56 еквивалента в български, 74 в сръбски, 235 в руски, 111 в украински, 44 в белоруски, 65 в полски, 59 в словашки, 42 в чешки, 45 в словенски и 117 в хърватски.

➤ От класификацията, направена *според мотивираща основа*, се обособяват **три големи подгрупи** – римски когномени, образувани от *съществително собствено име* (32 антропонима), от *апелативи* (136 антропонима) и от *глаголни форми /вербоиди/* (3 антропонима, от които един е образуван чрез конверсия). От своя страна, съществителните собствени се подразделят на **четири** – образувани от *римско митологично име* (1 антропоним), от *римски преномен* (6 антропонима), от *римско родово име* (11 антропонима) и от *друг римски когномен* (14 антропонима). Апелативите се подразделят на **две** – образувани от *съществително нарицателно име* (59 антропонима, от които 40 са изведени чрез конверсия) и от *прилагателно име* (77 антропонима, от които 61 чрез конверсия).

Анализът на резултатите показва, че *най-продуктивни* са апелативите, а *най-непродуктивни* са вербоидите.

➤ При класификацията на славянските мъжки лични имена с латински корен в състава си, образувани от римски когномен, *според модел на образувание* по-продуктивен се оказва вторият от двата представени модела, т. е. от основата на изходния римски когномен (671 мъжки славянски лични имена), а само 177 са изведени от формата за Nom. sg. на изходния латински антропоним.

➤ При класификацията *според етимологичната характеристика на немотивираните римски когномени*, се обособяват следните **две подгрупи** – римски когномени с *невъзстановена вътрешна форма и неясно първоначално значение* (15 римски когномена и 1 еквивалент в сръбски, 14 в руски и 1 в хърватски) и римски когномени с *различни етимологични интерпретации* (61 антропонима със 17 еквивалента в български, 17 в сръбски, 53 в руски, 40 в украински, 13 в белоруски, 24 в полски, 14 в чешки, 13 в словенски, 20 в словашки и 36 в хърватски).

➤ При класификацията, *свързана с включването на латинския антропоним в каноничните списъци*, най-многобройна е подгрупата на имената на светци, канонизирани и от Православната, и от Католическата църква (121 антропонима), следвана от тези на светците, включени в каноничните списъци само от Католическата църква (16 антропонима) и на включените в списъците само от Православната църква (9 антропонима).

От славянските мъжки лични имена с латински корен в състава си, образувани от римски когномен, *най-много* са руските антропоними (235 лични имена), а *най-малобройни* са чешките (42 лични имена).

Общият брой на включените в настоящото изследване **женски латински лични имена, образувани от римски когномен**, е 91, които имат 45 еквивалента в български, 42 в сръбски, 66 в руски, 47 в украински, 16 в белоруски, 46 в полски, 28 в словашки, 23 в чешки, 38 в словенски и 63 в хърватски.

➤ От класификацията, направена *според мотивираща основа* се обособява само една група – латински лични имена, образувани от римски когномен, изведени от съществително собствено име (римски когномен), включваща 46 антропонима.

➤ При класификацията на славянските женски лични имена с латински корен в състава си, образувани от женски латински лични имена, изведени от римски когномен, *според производяща форма* отново се оформя само една група – на имената, производни от формата за Nom. sg. на изходния латински антропоним (414 антропонима).

➤ При класификацията *според етимологичната характеристика на немотивираните латински женски лични имена, образувани от римски когномен*, се обособява група, включваща 46 антропонима с 29 еквивалента в български, 27 в сръбски, 40 в руски, 26 в украински, 14 в белоруски, 27 в полски, 16 в чешки, 25 в словенски, 20 в словашки и 41 в хърватски.

➤ При класификацията, *свързана с включването на латинския антропоним в каноничните списъци*, по-многобройна е подгрупата на имената на светици, канонизирани и от Православната, и от Католическата църква (39 антропонима), а тази на светиците, включени в каноничните списъци само от Католическата църква, наброява 22 антропонима. Няма имена на светици, които да са включените в каноничните списъци само от Православната църква.

От славянските женски лични имена с латински корен в състава си, образувани от женско латинско лично име, изведено от римски когномен, *най-много* са руските антропоними (66 имена), а *най-малко* са белоруските антропоними (16 имена).

Общият брой на включените в настоящото изследване **римски агномени и лични прякори** е 9, които имат 4 еквивалента в български, 2 в сръбски, 8 в руски, 7 в украински, 1 в белоруски, 2 в полски, 3 в словашки, 2 в чешки, 2 в словенски и 5 в хърватски.

➤ От класификацията, направена *според мотивираща основа*, се обособява една-единствена група – римски агномени и лични прякори, образувани от апелатив (прилагателно име), включваща 5 антропонима, от които 4 са изведени чрез конверсия.

➤ При класификацията *според производяща форма* по-многобройна е подгрупата на славянските мъжки лични имена с латински корен в състава си, образувани от римски агномени и лични прякори, изведени от формата за Nom. sg. на изходния латински антропоним (23 единици), а 12 са изведените от основата на изходния латински антропоним.

➤ При класификацията *според етимологичната характеристика на немотивираните римски агномени и лични прякори* се обособява група, включваща 4 антропонима с 3 еквивалента в български, 1 в сръбски, 4 в руски, 3 в украински, 1 в полски, 1 в чешки, 1 в словенски, 2 в словашки и 3 в хърватски.

➤ При класификацията, *свързана с включването на латинския антропоним в каноничните списъци*, се оформя отново само една група – тази на имената на светци,

канонизирани и от Православната, и от Католическата църква, включваща 6 антропонима.

От славянските мъжки лични имена с латински корен в състава, образувани от римски агномен или личен прякор, *най-многобройни* са руските антропоними (9 имена), а *най-малко на брой* са белоруските антропоними (1 име).

ШЕСТА ГЛАВА. Неолатински лични имена

В шеста глава са представени, описани и класифицирани славянските лични имена, образувани от *неолатинско име*.

Общият брой на включените в настоящото изследване **мъжки неолатински имена** е 578, които имат 105 еквивалента в български, 107 в сръбски, 444 в руски, 269 в украински, 38 в белоруски, 90 в полски, 94 в словашки, 57 в чешки, 80 в словенски и 220 в хърватски.

➤ От класификацията, направена *според мотивираща основа*, се обособяват **три големи подгрупи** – мъжки неолатински имена, образувани от *съществително собствено име* (115 антропонима), от *апелативи* (347 антропонима) и от *глаголни форми /вербоиди/* (19 антропонима, от които девет са образувани чрез конверсия). От своя страна, съществителните собствени се подразделят на **седем подгрупи** – образувани от *римско митологично име* (6 антропонима), от *римски преномен* (6 антропонима), от *римско родово име* (19 антропонима) и *римски когномен* (21 антропонима), от *римски агномен или личен прякор* (1 антропоним), от *друго неолатинско име* (36 антропонима, изведени от мъжко неолатинско име, и 21 антропонима, изведени от женско неолатинско име, или общо 57 антропонима) и от *топоним* (5 антропонима). *Апелативите* се подразделят на **четири** – образувани от *съществително нарицателно име* (165 антропонима, от които 90 са изведени чрез конверсия), от *прилагателно име* (143 антропонима, от които 102 чрез конверсия), от *глагол* (30 антропонима, от които 2 чрез конверсия) и от *наречие* (3 антропонима, от които 1 чрез конверсия).

Най-продуктивни отново се оказват апелативите, а *най-непродуктивни* – вербоидите.

➤ При класификацията на славянските мъжки лични имена с латински корен в състава, образувани от неолатинско име, *според модел на образуване* по-продуктивен е вторият от двата представени модела, т. е. от основата на изходното неолатинско име (1308 мъжки славянски лични имена), а 538 са изведени от формата за Nom. sg. на изходния латински антропоним.

➤ При класификацията *според етимологичната характеристика на немотивираните неолатински имена*, се обособяват следните **две подгрупи** – антропоними с *невъзстановена вътрешна форма и неясно първоначално значение* (2 неолатински имена и с 1 еквивалент в хърватски и 2 в руски) и неолатински имена с *различни етимологични интерпретации* (86 антропонима с 45 еквивалента в български, 42 в сръбски, 44 в руски, 59 в украински, 19 в белоруски, 31 в полски, 24 в чешки, 25 в словенски, 21 в словашки и 74 в хърватски).

➤ При класификацията, *свързана с включването на латинския антропоним в каноничните списъци*, най-многобройна е подгрупата на имената на светци, канонизирани и от Православната, и от Католическата църква (263 антропонима), следвана от тези на светците, включени в каноничните списъци само от Православната църква (111 антропонима) и на включените в списъците само от Католическата църква (82 антропонима).

От славянските мъжки лични имена с латински корен в състава, образувани от мъжко неолатинско име, *най-многобройни* са руските антропоними (444 имена), а *най-малобройни* са белоруските (38 имена).

Общият брой на включените в настоящото изследване **женски неолатински имена** е 542 със 174 еквивалента в български, 222 в сръбски, 255 в руски, 212 в украински, 44 в белоруски, 141 в полски, 118 в словашки, 94 в чешки, 145 в словенски и 441 в хърватски.

➤ От класификацията, направена *според мотивираща основа*, се обособяват **четири големи подгрупи** – женски неолатински имена, образувани от *съществително собствено име* (119 антропонима), от *апелативи* (254 антропонима), от *глаголни форми /вербоиди/* (15 антропонима, от които 14 са образувани чрез конверсия), от *синтагма* (2 антропонима от обектна синтагма и 4 антропонима от атрибутивна синтагма) и от *падежна конструкция* (4 антропонима). От своя страна, съществителните собствени се подразделят на **три подгрупи** – образувани от *римско митологично име* (9 антропонима), от *друго неолатинско име* (98 антропонима, изведени от мъжко неолатинско име, и 6 антропонима, изведени от *женско неолатинско име*, или общо 104 антропонима) и от *топоним* (6 антропонима, от които 4 са образувани чрез конверсия). *Апелативите* се подразделят на **четири** – образувани от *съществително нарицателно име* (134 антропонима, от които 74 са изведени чрез конверсия), от *прилагателно име* (103 антропонима, от които 90 чрез конверсия), от *глагол* (15 антропонима) и от *наречие* (2 антропонима).

Най-продуктивни отново са апелативите, а *най-непродуктивни* са падежните конструкции.

➤ При класификацията на славянските женски лични имена с латински корен в състава, образувани от неолатинско име, *според модел на образувание* тук по-продуктивен е първият от двата представени модела, т. е. от формата за Nom. sg. на на изходното неолатинско име (1801 имена), а само 5 са изведени от основата на изходния латински антропоним.

➤ При класификацията *според етимологичната характеристика на немотивираните неолатински имена*, се обособява група, включваща 173 антропонима с различни етимологични интерпретации с 90 еквивалента в български, 97 в сръбски, 131 в руски, 102 в украински, 32 в белоруски, 85 в полски, 58 в чешки, 80 в словенски, 79 в словашки и 134 в хърватски.

➤ При класификацията, *свързана с включването на латинския антропоним в каноничните списъци*, най-многобройна е подгрупата на имената на светици, канонизирани и от Православната, и от Католическата църква (166 антропонима), следвана от тези на светиците, включени в каноничните списъци само от Католическата църква (77 антропонима) и на включените в списъците само от Православната църква (48 антропонима).

От славянските женски лични имена с латински корен в състава, образувани от женско неолатинско име, *най-многобройни* са хърватските антропоними (441 имена), а *най-малобройни* са белоруските (44 имена).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В последната част на всяка една от шестте глави са представени подробни **изводи** от направените анализи, които са обобщени и изложени в заключението на дисертационния труд.

Не само в славянския свят, а повсеместно, се налага тенденцията на новороденото да се дава име, определяно от родителите като интернационално, което да позволява бърза интеграция при евентуална промяна на местожителство и гражданство, да не предизвиква затруднения и неудобства при пътуване, бизнес комуникация и пр. Най-често в такива случаи се избира *чуждо* за дадена антропонимна система име, което обикновено е популярно поради факта, че е включено в каноничните списъци на светците и светиците или само от Католическата, или само от Православната, или и от двете църкви.

Тези имена си остават чужди на системата, но се предпочитат заради тяхното звучене. Ето защо настоящото изследване би било *полезно не само за изследователите, работещите в сферата на ономастиката, и по-специално на антропонимията, но и за обикновения читател като справочно средство* за запознаване с историята и етимологията на определено славянско лично име с латински корен в състава си.

Представените обобщени данни откриват *перспектива за допълнителни изследвания (синхронни, диахронни, съпоставителни, типологични и пр.)* за всички, които работят в сферата на хуманитаристиката – езиковеди, литературоведи, етнологи, антрополози, историци, археолози, философи и др.

Желанието за доближаване до максимална изчерпателност и за разширяване на кръга от читатели, които биха могли да се заинтересуват от това изследване по професионални или лични причини, предизвика и изготвянето на **приложенията** към текста.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

В приложението са включени **транслитерирани форми на латински имена, които не се използват като лични имена в славянските антропонимни системи, а са част само от научни и литературни текстове.** Приложението е полезно за справка относно ортографията на дадено латинско име.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

Приложението включва **списък на светците и светиците, почитани като патрони на отделни страни, градове, организации, институции и пр.**

ПРИНОСНИ МОМЕНТИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Проведено е изследване на славянските лични имена с латински корен, мъжки и женски, каквото не е било предприемано до момента; *за първи път се прави съпоставителен анализ на всичките славянски антропонимни системи (без горно- и долнолужишката);*
2. Съставен е *максимално изчерпателен списък* на изследваните антропоними чрез лексикографска ексцерпция на специализирани ономастични речници, налични за отделните славянски именни системи, и обобщаване на извлечената информация;
3. Извършен е *подробен етимологичен анализ* на изходните латински имена, което е изключително трудна изследователска задача поради принадлежността им към най-стария пласт антропоними не само в Европа, но в световен мащаб;
4. Посочена е *значимостта на избора на дадено име за канонично* – то става с по-висока фреквентност на употреба за дълъг темпорален отрязък,

асимилира се лесно в чужда антропонимна система и служи като база за образуване на много нови лични имена;

5. Проследено е *влиянето на религията*, в частност на християнството, при оформянето на съвременния облик на разглежданите антропонимни системи;

6. Проследено е *плавното изменение на системата на латинските имена* – от езическа към основна за католицизма;

7. Всички направени наблюдения са обобщени и представени чрез *подробни статистически анализи*;

8. Екскерпираните *славянски антропоними са разгледани в съпоставителен план* и ясно могат да се открият приликите и разликите между представителите на отделните именни ситеми; видно е влиянието на лингвистични и екстралингвистични фактори при формирането на съвременния им облик.

9. Текстът е *приложим е във всички области на ономастиката*, защото екскерпираните антропоними се употребяват и като зооними, топоними и пр.

10. Представената официална ортография на славянските имена е *полезна за справочна информация* с цел правилното им изписване в текстове от различните стилове;

11. Текстът е *полезен за широк кръг от читатели* – неспециалисти и специалисти в различните области на хуманитаристиката;

БИБЛИОГРАФИЯ

1. **Ахманова 1969:** Ахманова, О. С. *Словарь лингвистических терминов*. Москва: Издательство „Советская энциклопедия“, 1969.
2. **Батаклиев 1979:** Батаклиев, Г. *Антична митология* (Справочник). София: „Д-р Петър Берон“, 1979.
3. **Бирила 1966:** Бірыла, М. В. *Беларуская антрапанімія*, т. 1 (Уласныя імёны, імёны-мянушкі, імёны пабацьку, прозаішчы). Мінска: Навука і тэхніка, 1966.
4. **Бирила 1982:** Бірыла, М. В. *Беларуская антрапанімія*, т. 3 (Структура ўласных мужчынскіх імён). Мінска: Навука і тэхніка, 1982.
5. **Бланар 2009:** Blanař, V. *Vlastné meno vo svetle teoretickej onomastiky/ Proper Names in the Light of Theoretical Onomastics*. Martin: Matica slovenská, 2009.
6. **Босанац 1984:** Bosanać, M. *Prosvjetin imenoslov*. Zagreb: Prosvjeta, 1984.
7. **Вайганд 1926:** Вайганд, Г. *Български собствени имена. Произход и значение*. София: Книгоиздателство „Т. Ф. Чипев“, 1926.
8. **Войнов, Милев 1990:** Войнов, М., Милев, Ал. *Латинско-български речник*. София: „Наука и изкуство“, 1990.
9. **Войнов, Георгиев et al. 1996:** Войнов, М., Георгиев, Вл., Геров, Б., Дечев, Д., Милев, Ал., Тонев, Мл. *Старогръцко-български речник*. София: Издателство „Отворено общество“, 1996.
10. **Георгиев 1978:** Георгиев, В. И. *Принципи за установяване етимологията на собствени имена*. Сп. „Български език“, кн. 5. София: Издателство на БАН, 1978, с. 397 – 401.
11. **Гримал 1990:** Grimal, P. *A Concise Dictionary of Classical Mythology*. Oxford: “Basil Blackwell”, 1990.

12. **Гъркович 1966:** Грковић, М. *Речник личних имена код Срба*. Београд: „Вук Караџић“, 1966.
13. **Дворецки 1976:** Дворецкий, И. Х. *Латинско – рускиј словарь*. Москва: „Рускиј јазык“, 1976.
14. **Джонсџ 1903, 1932:** Johnson, H. W. *The Private Life of the Romans*. Scott, Foresman and Company, 1903, 1932. (http://www.forumromanum.org/life/johnson_2.html (19.09.2011)).
15. **Джордан, Туит 2006:** Jourdan, Ch., Tuite, K. *Language, Culture, and Society (Key Topics in Linguistic Anthropology)*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
16. **Димитров 2012:** Димитров, Д. М. *Малък българо-латински енциклопедичен речник*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2012.
17. **Дојчинович 2010:** Дојчиновић, Б. *Књига имена (водич за будуће родитеље и кумове)*. Београд: Креативни центар, 2010.
18. **Дуриданов 1994:** Дуриданов, Ив. *Проблеми на субстратната антропонимия. Състояние и проблеми на българската ономастика*. Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“, 1994, с. 17 – 34.
19. **Гагова 2012:** Гагова, Б. *Християнските имена на българите католици в Южна България* (дипломна работа). Пловдив, 2012.
20. **Динков 1960:** Динков, К. *История на славянските и тем съседни православни църкви*. София: Синодално издателство, 1960.
21. **Ермолович 2001:** Ермолович, Д. И. *Имена собственные на стыке языков и культур*. Москва: „Р. Валент“, 2001.
22. **Жепич 2000:** Žepić, M. *Latinsko-hrvatski rječnik (Lexicon Latino-Croaticum)*. Zagreb: Školska knjiga, 2000.
23. **Займов 1993:** Займов, Йо. *Български именник*. София: Издателство на БАН, 1993.
24. **Илчев 1959:** Илчев, Ст. *Речник на личните и фамилните имена у българите*. София: Издателство на БАН, 1959.
25. **Кебер 2002:** Keber, J. *Rojstna imena, hišna imena, vzdevki, psevdonimi v Sloveniji*. Jezikoslovni zapiski, 2 (8), 2002, p. 47 – 69.
26. **Кебер 2008:** Keber, J. *Leksikon imen. Onomastični kompendij*. Ljubljana: Celjska Mohorjeva družba, 2008.
27. **Керж 1998:** Керж, Ъ. *Християнството през вековете*. История на Църквата. София: Нов човек, 1998.
28. **Килева-Стаменова 2004:** Килева-Стаменова, Р. *Рецензия и анотация към V. Blanár. Theorie des Eigennamens. Status, Organisation und Funktionieren der Eigennamen in der gesellschaftlichen Kommunikation [Germanistischen Linguistik 164-165]. Olms, Hildesheim, Zürich, New York, 2001. 207 стр.* сп. „Съпоставително езиковедие“, кн. 2 (2004), с. 74 – 77.
29. **Кнапова 1985:** Knappová, M. *Jak se bude jmenovat?* Praha: “Academia”, 1985.
30. **Ковачев 1987 а:** Ковачев, Н. П. *Честотно-тълковен речник на личните имена у българите*. София: „Д-р Петър Берон“, 1987.
31. **Ковачев 1987 б:** Ковачев, Н. П. *Българска ономастика (Наука за собствените имена)*. София: Индекс 80, 1987.
32. **Ковачев 1995:** Ковачев, Н. *Честотно-етимологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия*. Велико Търново: „Пик“, 1995.
33. **Кол, Ранчич 2011:** Кол, П., Ранчић, А. *Именар – лексикон српских имена*. Београд: Јован, 2011.

- 34. Лангендонк 2007:** Van Langendonck, W. *Theory and Typology of Proper Names*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2007.
- 35. Линдли 1916:** Lindley, R. D. *A Study of the Cognomina of Soldiers in the Roman Legions*. Princeton, New Jersey: Intelligencer Print Lancaster, PA, 1916.
- 36. Маревич 1994:** Marević, J. *Hrvatsko-latinski rječnik*. Zagreb: Školska knjiga, 1994.
- 37. Милинкович, Сегеди, Годорович 2009:** Милинковић, Сл., Сегеди, П., Годоровић, Вл. М. *Латинско-српски и српско-латински речник (Lexicon Latino-Serbicum et Serbico-Latinum)*. Београд: Службени гласник, 2009.
- 38. Мирчев 2011:** Мирчев, Д. *Относно канонизирането в Българската Православна Църква в близкото минало и запазването на православаната вяра /из живота на една достойна българка/*. В: сб. Изследвания, т. I (Приноси към християнското културно-историческо наследство). Асеновград: Екобелан, 2011, с. 76 – 93.
- 39. Немировски 2004:** Немировский, А. И. *Мифы и легенды народов мира.*, т. 2 (Ранняя Италия и Рим). Москва: „Литература, мир книги”, 2004.
- 40. Николова, Богданов 1996:** Николова, А., Богданов, Б. *Антична литература. Енциклопедичен справочник*. София: „Отворено общество“, 1996.
- 41. Никонов 1974:** Никонов, В. А. *Имя и общество*. Москва: „Наука“, 1974.
- 42. Никонов 1988:** Никонов, В. А. *Ищем имя*. Москва: „Советская Россия”, 1988.
- 43. Новодранова 2008:** Новодранова, В. Ф. *Именное словообразование в латинском языке и его отражение в терминологии*. Москва: Языки славянских культур, 2008.
- 44. Петровски 1955:** Петровский, Н. А. *Словарь русских личных имен*. Москва: „Советская энциклопедия“, 1955.
- 45. Подолска 1988:** Подольская, Н. В. *Словарь русской ономастической терминологии*. Москва: „Наука“, 1988.
- 46. Попов, Николов 2001:** Попов, Д., Николов, Ал. *История на Стария свят (Гърция, Тракия, Рим)*. София: Академично издателство „проф. Марин Дринов”, 2001.
- 47. Протасов 1940:** Протасов, М. *Об упорядоченик и унификации транскрипции собственных имен и исторических терминов в истории античного мира*. „Вестник древней истории”, N 1, 1940, с. 102 – 113 (<http://ancientrome.ru>) (19.09.2011).
- 48. Седлачек 2011:** Sedláček, J. *Latinsko-Český a Česko-Latinský kapesní slovník*. Praha: ČS, 2011.
- 49. Скар 2008:** Скар, К. *Хроника на римските императори (летопис на владетелите на Римската империя)*. София: Рива, 2008.
- 50. Скрипник, Дзятковска 1986:** Скрипник, Л. Г., Дзятковская, Н. П. *Власні імена людей (словник-довідник)*. Київ: „Наукова думка“, 1986.
- 51. Смит 1875:** Smith, W. *A Dictionary of Greek and Roman Antiquities*. London: John Murray, 1875, p. 800 – 803.
- 52. Снегаров 1946:** Снегаров, Ив. *Кратка история на съвременните православни църкви (българска, руска и сръбска)*, т. 2. София: Университетска печатница, 1946.
- 53. Солин 1996:** Solin, H. *Ancient Onomastics: Perspectives and Problems* (<http://helios-eie.ekt.gr/EIE/bitstream/10442/289/1/A01.021.01.pdf>, 02.12.2015).
- 54. Стефанова-Кондукторова 1982:** Стефанова-Кондукторова, Ан. *Начин на образуване на лични имена от славянски произход в съвременната българска*

- антропонимия (автореферат)*. Велико Търново: ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Филологически факултет, 1982.
- 55. Стречие 2011:** Strehie, M. *Les noms des Romains – structure et applicabilité*. Name and Naming. Proceedings of the International Conference on Onomastics. First Edition: Multiethnic Connections in Anthroponymy. Cluj-Napoca: Editura Mega, 2011, p. 137 – 143.
- 56. Суперанска 1973:** Суперанская, А. В. *Общая теории имени собственного*. Москва: „Наука“, 1973.
- 57. Суперанска 1998:** Суперанская, А. В. *Словарь русских личных имён*. Москва: Издательство АСТ, 1998.
- 58. Суслова 1979:** Суслова, А. В. *Старые календарные имена в современном русском языке. Восточно-славянская ономастика*. Москва: „Наука“, 1979, с. 255 – 261.
- 59. Трійняк 2005:** Трійняк, І. І. *Словник українських імен*. Київ: Видавництво „Довіра“, 2005.
- 60. Фармър 2011:** Farmer, D. H. *Oxford Dictionary of Saints*. New York: Oxford University Press, 2011.
- 61. Фелекан 2009:** Felecan, O. *Romanian-Ukrainian Connections in the Anthroponymy of the Northwestern Part of Romania*. pp. 399-407 (http://yorkspace.library.yorku.ca/xmlui/bitstream/handle/10315/3973/icos23_399.pdf (09.06. 2013)).
- 62. Фелекан 2010а:** Felecan, O. *A Diachronic Excursion into the Anthroponymy of Eastern Romania*. “Philologia Jassyensia”, An. VI, Nr. 1 (11) 2010, pp. 57 – 80.
- 63. Фелекан 2010б:** Felecan, O. *Multiethnic Connections Reflected in the Anthroponymy of a Central European Region*. “Nomina Africana”, Journal of the Names Society of Southern Africa, vol. 24 (1)/2010, pp. 1 – 23.
- 64. Фелекан 2013:** Felecan, O. *Un excurs onomastic în spațiul public Românesc actual*. Cluj-Napoca: Editura Mega, Editura Argonaut, 2013.
- 65. Франчич 1997:** Frančić, A. *Nasljednost osobnih imena*. Folia onomastica Croatica, 6. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 1997, s. 41 – 61.
- 66. Франчич 2006:** Frančić, A. *Što je osobno ime?* Folia onomastica Croatica, 15. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 2006, s. 71 – 80.
- 67. Фьодорова 1982:** Фьодорова, Е. В. *Введение в латинскую эпиграфику*. Москва: Изд-во Моск. ун-та, 1982, с. 85 – 101.
- 68. Фьодорова 1997:** Фьодорова, Е. В. *Императорите на Рим. Величие и упадък*. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, 1997.
- 69. Хайду 2002:** Hajdú, M. *The History of Onomastics*. Onomastica Uralica, vol. 2 (History of the Study of Toponyms in the Uralian Languages. Debrecen-Helsinki, 2002, p. 7 – 45 (<http://nevtan.arts.unideb.hu/nevtan/tagozat/06hajdu.pdf>, 03.12.2015)).
- 70. Харвалик 2013:** Harvalík, M. *The Dynamism of the Development of the Contemporary Czech Onymic Systems*. Name and Naming. Onomastics in Contemporary Public Space. Proceedings of the Second International Conference on Onomastics. Cluj-Napoca: Editura Mega, Editura Argonaut, 2013, p. 44 – 51.
- 71. Харвалик 2015:** Harvalík, M. *Word-Formation Aspects of Proper Names – Word-Formation or Name-Formation?* “Name and Naming”. Proceedings of the Third International Conference on Onomastics “Name and Naming”. Conventional/Unconventional in Onomastics. Cluj-Napoca: Editura Mega, Editura Argonaut, 2015, p. 37 – 43.
- 72. Хартман, Сторк 1972:** Hartmann, R. R. K., Stork, F. C. *Dictionary of Language and Linguistics*. London: Applied Science Publishers LTD, 1972.

- 73. Хенсън 2004:** Hansen, W. *Handbook of Classical Mythology*. Santa Barbara, California: "ABC Clio", 2004.
- 74. Чобанов 1985:** Чобанов, Ив. *За българските мъжки лични имена, образувани от женски*. Научни трудове на ПУ „Паисий Хилендарски“, т. 23, кн. 1, 1985 – Българска филология, с. 45 – 57.
- 75. Чобанов 1990:** Чобанов, Ив. *Некоторые наблюдения над выбором имени мальчиков у болгар*. Научни трудове на ПУ „Паисий Хилендарски“, т. 28, кн. 1, 1990 – Филологии, с. 25 – 32.
- 76. Чолева-Димитрова, Янев 2015:** Чолева-Димитрова, А., Янев, Б. *Съвременната българска антропонимна система (Мода на личните имена)*, 1-ва част. София: Хоризонти, 2015.
- 77. Шимундич 1988:** Šimundić, M. *Rječnik osobnih imena*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1988.
- 78. Шимунович 2009:** Šimunović, P. *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga, 2009.
- 79. Шипка, Клайн 2011:** Шипка, М., Клайн, Ив. *Име моје и твоје*. Нови Сад: ИК Прометеј, 2011.
- 80. Шпанар, Храбовски 2012:** Špaňár, J., Hrabovský, J. *Latinsko-slovenský/slovensko-latinský slovník*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2012.
- 81. Янев 2009:** Янев, Б. *Системата на личните имена в българския и немския език*. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 2009.
- 82. Антропонимический словарь региона. Белорусские имена указаны в хронологическом порядке (упоминание в письменном источнике либо годы жизни носителя)** (www.pros.at.tut.by) (15.01.2012).
- 83. Беларускі іменьнік** (www.dzietki.org) (18.01.2012).
- 84. Мифы народов мира (Энциклопедия в двух томах), т. 1 (А-К)**. Москва: „Советская энциклопедия“, 1987.
- 85. Мифы народов мира (Энциклопедия в двух томах), т. 2 (К-Я)**. Москва: Советская энциклопедия, 1988.
- 86. Основна система и терминология на славянската ономастика**. Скопие: ГЗ „Гоце Делчев“, 1983.
- 87. Русская ономастика и ономастика России (словарь под редакцией академика РАН О. Н. Трубачева)**. Москва: „Школа-Пресс“, 1994.
- 88. Системы личных имен у народов мира**. Москва: „Наука“, 1989.
- 89. Теория и методика ономастических исследований**. Москва: „Наука“, 1986.
- 90. Collins Latin Dictionary & Grammar**. Glasgow: "HarperCollins Publishers", 1997.
- 91. Slovník slovenského jazyka, VI**. Bratislava: Vydavateľstvo SAV, 1968.
- 92. Onomasticon. Studii despre nume și numire. Vol. I**. Cluj-Napoca: Editura Mega, 2010.
- 93. Oxford Latin Dictionary**. London: Oxford University Press, 1968.
- 94. Słownik Łacińsko-polski**. Warszawa: Państwowe wydawnictwo naukowe, 1981.
- 95. Srpsko-latinski i Latinsko-srpski rečnik/ Lexicon Serico-Latinum et Latino-Serbicum**. Београд: ЈРЈ, 2010.
- 96. www.behindthename.com** (24.07.2013).
- 97. http://en.wikipedia.org/wiki/Roman_naming_conventions** (15.08.2014) (= RNC).
- 98. <http://www.imena.org/latin.html>** (18.05.2010) (= IM).

99. www.ksiegaimion.com (24.07.2012).
100. <http://kurufin.narod.ru/> (24.07.2013).
101. www.leksykony.interia.pl (24.07.2012).
102. <http://www.merriam-webster.com/dictionary/personal%20name> (09.04.2016).
103. <http://www.mythencyclopedia.com> (27.04.2011) (= ME).
104. <http://www.novaroma.org> (20.04.2011) (=NR).
105. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/personal-name> (09.04.2016).
106. <http://patronii.w.interia.pl/> (24.07.2012).
107. <http://www.pravoslavieto.com/> (10.04.2016).
108. <http://rechnik.info/%D0%B8%D0%BC%D0%B5> (09.04.2016).
109. <http://slovník.dovrecka.sk/etymologicky-slovník-mien> (24.07.2012).
110. http://www.vroma.org/~bmcmanus/roman_names.html (21.11.2011) (= VR).

СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ ПО ТЕМАТА НА РАЗРАБОТВАНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

- 1) „**За сръбските мъжки лични имена с латински корен в състава си**“. Српски језик, књижевност, уметност (Зборник радова са V међународног научног скупа одражног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Книга I (Књижевни (стандардни) језик и језик књижевности). Крагујевац, 2011, с. 435-444 (ISBN 978-86-85991-35-6).
- 2) „**За сръбските женски лични имена с латински корен в състава си**“. Научни трудове на ПУ „Паисий Хилендарски“, том 49, кн. 1, сб. А, 2011, с. 161-173 (ISSN 0861-0029).
- 3) „**Женските римски митологични имена в сръбската антропонимична система в сравнение с българската и руската**“, Српски језик, књижевност, уметност (Зборник радова са VI међународног научног скупа одражног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Книга I (Структурне карактеристике српског језика). Крагујевац, 2012, с. 577-588 (ISBN 978-86-85991-42-4 (ФФ)).
- 4) „**За системата на римските лични имена**“. Езикът на времето (Сборник с доклади по случай 70-годишния юбилей на проф. д. ф. н. Иван Куцаров). Универзитетско издателство „Паисий Хилендарски“. Пловдив, 2012, с. 301-307 (ISBN 978-954-423-797-4).
- 5) „**За личните имена с латински корен в полскиј език на канонизирани и от православната, и от католическата църква светици**“. Научни трудове на ПУ „Паисий Хилендарски“, том 50, кн. 1, сб. В, 2012, с. 292-312 (ISSN 0861-0029).
- 6) „**За полските мъжки лични имена с латински корен в състава си, канонизирани от Католическата църква**“. Славистиката в глобалниј свят – предизвикателства и перспективи (Сборник с доклади от конференцијата, проведена на 05-06.10.2012 г.). Универзитетско издателство „Неофит Рилски“. Благоевград, 2012, с. 132-140 (ISBN 978-954-680-846-2).
- 7) „**Studies of Names of Saints (Latin by Origin), Protecting People from Natural Disasters and during Difficult Situations**“, Speech and Context (International Journal of Linguistics, Semiotics and Literary Science), v. 1 (IV), 2012, p. 118-121 (ISSN 1857-4149).
- 8) „**Names of Saints (Latin by Origin), Protecting People from Diseases and Health Problems**“, Speech and Context (International Journal of Linguistics, Semiotics and Literary Science), v. 2 (IV), 2012, p. 82-88 (ISSN 1857-4149).
- 9) „**Мъжките лични имена, образувани от римски преномени, в антропонимична система на сръбскиј език в сравнение с езиците от SLAVIA ORTHODOXA**“,

Српски језик, књижевност, уметност (Зборник радова са VII међународног научног скупа одражног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Книга I (Традиција и иновације у савременом српском језику). Крагујевац, 2013, с. 491-502 (ISBN 978-86-85991-52-3 (ФФ)).

10) **“The System of Masculine Roman Mythological Names (Compared with its Equivalent in Bulgarian, Russian and Serbian)”**. сп. „Балканско езикознание”, кн. 1 (LI), София, 2013, с. 29-39 (ISSN 0324-1653).

11) **„За българските женски лични имена, образувани от римски когномени”**. сб. от Международна юбилейна научна конференция „40 години филологии” към Филологически факултет на Пловдивски универзитет „Паисий Хилендарски”, Пловдив (България), 11-12 октомври 2013. Научни трудове на Пловдивски универзитет „Паисий Хилендарски” (Филологически факултет), т. 51, кн. 1, сб. А. Универзитетско издателство „Паисий Хилендарски”. Пловдив, 2013, с. 482-491 (ISSN 0861-0029).

12) **“Romanian and Bulgarian Forenames, Derived from Latin Praenomina”**, volume of Second International Conference on Onomastics “Name and Naming”, Onomastics in Contemporary Public Space, Baia Mare (Romania), 9-12 May 2013. Editura Mega, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2013, p. 683-692 (ISBN 978-606-543-343-4).

13) **„За полските мъжки лични имена с латински корен в състава си, канонизирани от Православната църква”**, сборник от 3rd Conference for Young Slavists, Budapest (Hungary), 25-26 April 2013, с. 207-210 (ISBN 978-963-284-499-2).

14) **„Српски мъжки лични имена, образувани от римско родово име”**. Српски језик, књижевност, уметност (Зборник радова са VIII међународног научног скупа одражног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Книга I (Вишезначност у језику). Крагујевац, 2014, с. 265-278 (ISBN 978-86-85991-64-6).

15) **„За личните имена в българскиот језик од грчки и латински произход (по „Български именник” од Ѓордан Заимов)”**. Сб. од Национална научна конференција „Иследователски хоризонти на българската лингвистика”, посветена на 90-годишнината од рождението на проф. д-р Ѓордан Заимов (София, 30.09.2011-01.10.2011 г.). БАН, Институт за български језик „Проф. Ѓубомир Андрейчин”. София, 2014, с. 136-148 (ISBN 978-954-92489-5-1).

16) **„За полските женски лични имена с латински корен в състава си”**. „Актуални проблеми на балканистиката и славистиката”. Сб. с доклади од Втората международна конференција, проведена на 9 и 10 ноември 2012 г. във Великотърновски универзитет „Св. св. Кирил и Методи”. Универзитетско издателство „Св. св. Кирил и Методи”. Велико Търново, 2014, с. 334-343 (ISBN 978-954-524-944-0).

17) **„Хрватски мъжки лични имена, образувани од зооними”**. Електронен сборник од конференција на тема Animalistički frazemi u slavenskim jezicima, проведена на 21-22 март 2014, Загреб (Хрватия) (<http://www.animalisticki-frazemi.eu/index.php/kazaloradovi>).

18) **„Български и румњнски мъжки лични имена, образувани од римски родови имена”**. Сборник од Balkan Conference (Balkan Languages, Literatures and Cultures. Divergence and Convergence), 30-31 May 2014, Sofia (Bulgaria), с. 163-170 (ISBN 978-954-07-3955-7).

19) **„За словенските мъжки лични имена, образувани од римско родово име”**. Сп. „Български језик”, 61 (2014), 4, с. 89-104 (ISSN 0005-4283).

20) **„Медицински термини, образувани од грчки и римски митологични имена”**. В: Сборник од конференција към Департамента по чуждоезиково обучение, комуникација и спорт на Медицинскиот универзитет „Проф. д-р П. Стојанов” – Варна на тема: „Предизвикателства на XXI век за развивање на комуникативната компетентност

за професионални цели (8-9 декември 2014, Варна (България)), с. 320-327 (ISBN 978-954-449-770-5).

21) **“Ukrainian and Belorussian masculine personal names, derived from Roman mythological name”**. Speech and Context (International Journal of Linguistics, Semiotics and Literary Science), 2 (VII), 2014, p.57-62 (ISSN 1857-4149).

22) **„За полските лични имена, образувани от римски преномени”**. В: Сборник от Българо-полски колоквиум (21.10.2014 г., Пловдив (България)) В: Сборник от Паисиеви четения (24-25.10.2014 г., Пловдив (България)), т. 52, кн. 1, сб. А. Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2014, с. 363-377 (ISSN 0861-0029).

23) **„За руските мъжки лични имена, образувани от римско митологично име”**. В: Сборник от Паисиеви четения (24-25.10.2014 г., Пловдив (България)), т. 52, кн. 1, сб. А. Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2014, с. 108-119 (ISSN 0861-0029).

24) **„За българските мъжки лични имена, образувани от римско митологично име”**. В: Да (пре)откриваш думите (Юбилеен сборник, посветен на проф. д.ф.н. Вера Маровска”). Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2015, с. 93-104 (ISBN 978-619-202-081-1).

25) **„За полските женски лични имена, образувани от римски когномен, подчертаващ физически качества или черта от характера на човека”**. В: Славистиката – пътища и перспективи (сборник в чест на 70-годишнината на проф. д.ф.н. Гугуланова). Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2015, с. 308-314 (ISBN 978-619-202-083-5).

26) **„За сръбски женски лични имена, образувани от римско родово име”**. Српски језик, књижевност, уметност (Зборник радова са IX међународног научног скупа одражног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу. Книга I. Крагујевац, 2015, с. 129-137 (ISBN 978-86-85991-79-0).

27) **“Bulgarian Masculine Personal Names, Derived from a Roman Family Name, Canonized by the Orthodox Church”**. В: „Балканско езиковзнание” (број, посветен на участниците в кръгла маса на тема: „Народопсихологията на балканските страни от византийския културен кръг – езици, литератури, култури”, 14.11.2014 г., Пловдив (България)), кн. 1 (LIV), Sofia, 2015, p. 39-49 (ISSN 0324-1653).

28) **„За руските мъжки лични имена, образувани от римско родово име, канонизирани само от Православната църква”**. В: „Славистиката и българистиката днес: въпроси, идеи, посоки” (Сборник с доклади от международната конференция по повод 20-годишнината от създаването на специалност Славянска филология (Благоевград, 16-18 октомври 2014 г.)), УИ „Неофит Рилски”, Благоевград, 2015, с. 48-54 (ISBN 978-954-680-976-6).

29) **“Romanian and Bulgarian personal names derived from Latin appellatives (names of plants and animals)”**. Name and Naming. Proceedings of the International Conference on Onomastics “Name and Naming” (Conventional/ Unconventional in Onomastics), Baia Mare (Romania), September 1-3, 2015. Cluj-Napoca: Editura Mega, Editura Argonaut, 2015, p. 296-306 (ISBN 978-606-543-671-8; ISBN 978-973-109-613-1).

30) **„Руски женски лични имена, образувани от римски преномен”**. В: **„Лингвистиката: история, предизвикателства, перспективи”**. Сборник в чест на 80-годишнината на проф. д-р Иван Кочев. Благоевград: УИ „Неофит Рилски“, 2015, с. 236-240 (ISBN: 978-954-00-0044-2).

31) **“Bulgarian personal names derived from a Roman mythological name”** в „Балканско езиковзнание“, юбилейна книжка по повод 95-годишнината на акад. Иван Дуриданов, кн. 2-3 (LIV), Sofia, 2015, p. 345-350 (ISSN 0324-1653).

32) **“West-Slavonic (Polish, Czech, Slovakian) male personal names derived from a Roman mythological name”**. *Speech and Context (International Journal of Linguistics, Semiotics and Literary Science)*, 2 (VII), 2015, p. 103-108 (ISSN 1857-4149).

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ОРИГИНАЛНОСТ

От Гергана Атанасова Петкова, докторант на свободна подготовка към секция „Приложна ономастика“, Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“, Българска академия на науките

Аз, долуподписаната Гергана Атанасова Петкова, с настоящото заявявам, че текстът и изводите в дисертационния труд на тема *„Системата на личните имена с латински корен в славянските езици (белоруски, български, полски, руски, словашки, словенски, сръбски, украински, хърватски и чешки)“*, както и статиите по темата на дисертацията, представляват оригинално научно изследване със самостоятелно направени заключения и, доколкото ми е известно, не заимстват текст и/ или заключения от други автори.

София,
Май, 2016 г.

Гергана Петкова